

Σχέδιο 10 σημείων για τα δάση

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΙΟΥΣΗ

Εθνικό σχέδιο για τη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος και την προστασία των εθνικών πόρων, που να βασίζεται σε επιστημονική τεκμηρίωση και όχι σε αυθαίρετες πολιτικές επιλογές και να αξιοποιεί όλο το υπάρχον δυναμικό υπηρεσιών, οργανισμών, φορέων και προσώπων που μπορούν να συνεισφέρουν στην αντιμετώπιση του προβλήματος των δασικών πυρκαγιών, ζητούν με παρέμβασή τους 21 ειδικοί επιστήμονες-ερευνητές σχετικοί με τις δασικές πυρκαγιές.

Οι επιστήμονες χαρακτηρίζουν τις πυρκαγιές του 2007 ως τη μεγαλύτερη κοινωνική, οικολογική και οικονομική καταστροφή που έχει υποστεί η Ελλάδα μετά τη λήξη του τελευταίου παγκοσμίου πολέμου, με σημαντικές συνέπειες στην υγεία του πληθυσμού και δεκάδες θυμάτων. Τα προβλήματα που δημιούργησαν οι πυρκαγιές αυτές και οι συνέπειές τους, σε συνδυασμό με τις αντιλήψεις που επικρατούν και το δυναμικό που υπάρχει για την επανάληψη τέτοιων καταστάσεων, είναι πολύ πιθανόν να επηρεάσουν μελλοντικά τη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας μας με πολύ αρνητικό τρόπο.

«Πυρκαγιές σαν αυτές που ζήσαμε στην Ελλάδα, παρότι πρωτόγνωρες για τη χώρα μας, δεν είναι σπάνιες για τα ευρωπαϊκά και διεθνή δεδομένα, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Η μορφή αυτή των πυρκαγιών, που χαρακτηρίζεται διεθνώς με τον όρο Megafire (μεγα-πυρκαγιά), έχει γίνει αιτία για την απώλεια ανθρώπινων ζώων, υποδομών και οικισμών στην Αυστραλία, τις ΗΠΑ, την κεντρική και βόρεια Πορτογαλία, την Ισπανία, τη νότια Γαλλία, τη Ρωσία και αλλού. Οι χώρες αυτές, πολύ περισσότερο εξελιγμένες από την Ελλάδα στη διαχείριση του προβλήματος των δασικών πυρκαγιών, αν και δεν μπόρεσαν να αποφύγουν καταστροφές μεγάλης έκτασης, κατάφεραν τουλάχιστον να μην εξελιχθούν οι πυρκαγιές αυτές σε τραγωδίες και μάλιστα εθνικού χαρακτήρα. Βασικοί λόγοι εμφάνισης των mega-πυρκαγιών είναι οι παρατεταμένες ξηρασίες με επανειλημμένους καύσωνες, το έλλειμμα διαχείρισης των εύφλεκτων δασών μεσογειακού τύπου και κυρίως η αντίληψη ότι η προστασία από τις δασικές πυρκαγιές ταυτίζεται με τη δασοπυρόσβεση».

Οι ίδιοι τονίζουν ότι ο μοναδικός τρόπος για την αντιμετώπιση των mega-πυρκαγιών είναι η πρόληψη που περιλαμβάνει κατάλληλα προγράμματα διαχείρισης της βλάστησης (κατασκευή ζωνών αναστολής γύρω από οικισμούς και προστατευόμενες θέσεις, δημιουργία μωσαϊκών δασικής κάλυψης κ.λπ.), η ήπια αντιπυρική διαχείριση, η ευαισθητοποίηση και συμμετοχή των πολιτών στην προστασία του δάσους.

Τα μέτρα που προτείνουν είναι:

1 Η εκδήλωση πυρκαγιών πολύ μεγάλου μεγέθους δεν αποτελεί συμπτωματικό χαρακτηριστικό του φετινού καλοκαιριού αλλά θα συνεχίζεται με ολέθρια κοινωνικά, οικολογικά και οικονομικά αποτελέσματα όσο δεν εφαρμόζονται δασοκομικές και διαχειριστικές πρακτικές που περιορίζουν την πιθανότητα αναβάθμισης μιας πυρκαγιάς σε mega-πυρκαγιά.

2 Η διαχείριση των πυρκαγιών και η προστασία των πολιτών θα πρέπει να ενσωματωθούν στο χωροταξικό σχεδιασμό της ελληνικής επικράτειας με τη δημιουργία σύγχρονων υπηρεσιακών δομών και υποδομών. Η πρόληψη της διόγκωσης του μεγέθους και της έκτασης των δασικών πυρκαγιών προϋποθέτει την άμεση επανεξέταση και αναθεώρηση του χωροταξικού σχεδιασμού και της πολιτικής της δασοπροστασίας στην Ελλάδα.

3 Η αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών απαιτεί επανασχεδιασμό της πολιτικής δασοπροστασίας σε εθνικό επίπεδο ώστε να εξασφαλίζεται ενιαία διαχείριση του κύκλου πρόληψης, καταστολής και διαχείρισης των καμένων περιοχών. Η ολοκληρωμένη αυτή διαχείριση του προβλήματος θα πρέπει να βασίζεται στο συντονισμό της συμμετοχής όλων των εμπλεκόμενων φορέων σύμφωνα με αρμοδιότητες και συμπληρωματικούς ρόλους που θα προσδιορίζονται με σαφήνεια στο πλαίσιο ενός ενιαίου εθνικού σχεδίου.

4 Η πολιτεία πρέπει να εξετάσει, μετά και τον φετινό απολογισμό, τα αποτελέσματα της εφαρμογής του Νόμου 2612 του 1998 και να επαναφέρει σε συζήτηση την προσέγγιση του ομόφωνου πορίσματος της Διακομματικής Επιτροπής της Βουλής του 1993 για τη δημιουργία Ενιαίου Διεπιστημονικού Φορέα Πυροπροστασίας (με ενοποίηση της πρόληψης, καταστολής και αποτελεσμάτων πυρκαγιών).

5 Η αποτύπωση και χαρτογράφηση των τύπων δασικής καύσιμης ύλης και η παρακολούθηση της συγκέντρωσης του φορτίου των καυσίμων σε εθνικό επίπεδο αποτελεί προτεραιότητα και προϋπόθεση της ορθολογικής και αποτελεσματικής αντιμετώπισης του προβλήματος. Η διαχείριση της δασικής καύσιμης ύλης με προγράμματα μείωσης και ελέγχου της συσσώρευσης βιομάζας θα πρέπει να προωθηθεί άμεσα σε συνεργασία της Δασικής Υπηρεσίας με τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και τους ΟΤΑ. Θα πρέπει επίσης να διερευνηθεί ο συνδυασμός μείωσης της βιομάζας και παραγωγής βιοκαυσίμων ή βιοενέργειας.

6 Οι δυνατότητες της σύγχρονης τεχνολογίας και η υπάρχουσα τεχνογνωσία για την οργάνωση και το σχεδιασμό της προστασίας των δασών από τις πυρκαγιές με τη μορφή συστημάτων έγκαιρου εντοπισμού, εφαρμογών πληροφορικής για τη διαχείριση των δασικών πυρκαγιών και τεχνολογιών πυρόσβεσης θα πρέπει να αξιοποιηθούν σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, με την ένταξη τέτοιων δράσεων πανελλαδικά, τόσο στα τομεακά όσο και στα περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα για την περίοδο 2007-2013.

7 Είναι αναγκαία η αποτύπωση και χαρτογράφηση των καμένων εκτάσεων σε ετήσια βάση καθώς και η διαχρονική παρακολούθησή τους, έτσι ώστε αφενός να προστατευτούν από την παράνομη οικιστική επέκταση και αφετέρου να διευκολυνθεί η σύνταξη σχεδίων επαναφοράς των οικοσυστημάτων στην πρότερη κατάστασή τους.

8 Η ανασυγκρότηση των καμένων περιοχών προϋποθέτει την αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης, την εκτίμηση και την ιεράρχηση των προβλημάτων που ενδέχεται να προκύψουν σε βραχυπρόθεσμη και μεσοπρόθεσμη βάση και την εκπόνηση ολοκληρωμένων σχεδίων με ορίζοντα πενταετίας και εικοσαετίας αντίστοιχα.

9 Ο ευρύτερος σχεδιασμός θα πρέπει να λάβει υπ' όψιν του το ευάλωτο των καμένων οικοσυστημάτων και να εξασφαλίσει την προστασία τους από οικιστικές και κτηνοτροφικές πιέσεις αλλά και από διαβρωτικά και πλημμυρικά φαινόμενα. Οι αναδασώσεις και η επανεγκατάσταση του δάσους στις καμένες εκτάσεις θα πρέπει να ενταχθούν σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο που θα αφορά τις ευρύτερες περιοχές που κήκον και η ανθρώπινη παρέμβαση θα πρέπει να περιορίζεται στις περιπτώσεις όπου το φυσικό οικοσύστημα δεν μπορεί να επανέλθει από μόνο του.

10 Τέλος, θα πρέπει να ενισχυθεί και να προωθηθεί η ιδέα και η συμβολή του εθελοντισμού για την πρόληψη και προστασία των δασών από τις πυρκαγιές, καθώς και η ενημέρωση της κοινωνίας για ουσιαστική ενεργοποίηση της περιβαλλοντικής συνειδητοποίησης και ηθικής των Ελλήνων, όπως συμβαίνει στις περισσότερες από τις άλλες χώρες της Ε.Ε.

Ποιοι είναι

Τη διεπιστημονική πρωτοβουλία υπογράφουν οι: Ανδριόπουλος Παύλος, βιολόγος, Παν. Αθηνών, Αριανούτσου Μαργαρίτα, καθηγήτρια, Παν. Αθηνών, Βαρελά Βασιλική, δασολόγος, Γήτας Γιάννης, λέκτορας τηλεπισκόπησης ΑΠΘ, Γκούμα Βασιλική, δρ δασολόγος ΕΘΙΑΓΕ, Δασκαλάκου Βάλια, δρ δασολόγος ΕΘΙΑΓΕ, Ευτυχίδης Γιώργος, δασολόγος, Θάνος Κώστας, καθηγητής Παν. Αθηνών, Καζάνης Δημήτρης, δρ Βιολόγος Παν. Αθηνών, Καλαμποκίδης Κων/νος, επίκ. καθηγητής Παν. Αιγαίου, Καρέτσος Γιώργος, δασολόγος ΕΘΙΑΓΕ, Κωνσταντινίδης Παύλος, αναπληρωτής ερευνητής ΕΘΙΑΓΕ, Λυμπερόπουλος Νίκος, δρ μηχανολόγος, Μαλλίνης Γιώργος, δρ τηλεπισκόπησης ΑΠΘ, Μαντζαβέλας Αντώνης, δρ δασολόγος, Μπαλατσός Παναγιώτης, δρ δασολόγος - πυρκαγιολόγος, Ξανθόπουλος Γαβριήλ, δρ δασολόγος ΕΘΙΑΓΕ, Σταθερόπουλος Μίλτος, καθηγητής αναλυτικής χημείας ΕΜΠ, Σφυρής Αγγελος, μαθηματικός, Τσαγκάρη Κωνσταντίνα δασολόγος - δρ μετεωρολογίας, Τσιουρλής Γιώργος αναπληρωτής ερευνητής ΕΘΙΑΓΕ.